

ILKKA REMES

W S O Y

PÄÄKALLO- KEHRÄÄJÄ

ILKKA

REMES

**PÄÄKALLO-
KEHRÄÄJÄ**

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ - HELSINKI

Teos ilmestyi ensimmäisen kerran 1997.

Tämän laitoksen ensimmäinen painos.

© Ilkka Remes 2026

Werner Söderström Osakeyhtiö
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-951-0-53488-5
Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@wsoy.fi

YLIPÄÄLLIKÖN PÄIVÄKÄSKY

Suomen sotilaat!

Ankara puolustustaistelumme ylivoimaista vihollista vastaan on päättynyt. Kärsityn tappion jälkeen kansamme ja maamme tulevaisuus on avoin, mutta Teidän työnne tulevissa rauhan oloissa voi nostaa isänmaatamme vielä uuteen kukoistukseen, kunhan emme milloinkaan unohda, että yksimielistä kansaa ei koskaan voida lopullisesti voittaa.

Urhoollisesti taistelleen armeijamme tänään laskiessa aseensa viimeisen kerran haluan kiittää Teitä siitä hämmästyttävästä rohkeudesta ja uhrivalmiudesta, jota Te olette tämän itsenäisyystaistelumme aikana osoittaneet. Niille miehistöön ja alipäällystään kuuluville sotilaille, jotka laskevat aseensa huomiseen mennessä, miehitysjoukkojen komentaja marsalkka Govorov on antanut luvan palata koteihinsa. Upseeristo on määrätty jäämään miehitysjoukkojen esikuntiin internoitavaksi. Korkeimman varjelus seuratkoon Teitä ja isänmaatamme tulevina vaikeina aikoina.

21. syyskuuta 1944

Mannerheim

Maaliskuu 1986

PROLOGI

Maaliskuisena tiistaina kello 16.40 Yrjö Ketolan 53 vuotta jatkuneesta elämästä piti olla jäljellä viimeiset viisi minuuttia.

Ketolan kapeilla kasvoilla lepäsi tyytyväinen, odottava ilme kuljettajan ajaman mustan Volgan takaistuimella Helsingin Kulosaareissa. Päivikki tulisi illalla Tampereelta. Kulosaarentietä reunustavat lehdettömät puut katosivat ikkunoiden takana harsoomaiseen usvaan Valpon johtajan virka-auton lipuessa eteenpäin. Kuljettaja jarrutti voimakkaasti Marsalkantien risteyksessä, kun oikealta kiiti laatikkomainen Tšaika. Ketola joutui ottamaan jarrutuksen vuoksi tukea etuistuimesta Tšaikan kääntyessä heidän editseen.

”Kuinka te ajatte?” Ketola sähähti kasvot punoittaen.

Härkämäinen kuljettaja puristi pelästyneenä ohjauspyörää. Hän loi hätäisen silmäyksen taustapeiliin. Maan pelätyin ja vihatuin mies tuijotti takapenkillä ikkunasta ilmeettömänä kuin patsas. Hänen tuuhea peruukkinsa näytti luonnottoman selväräjaiselta.

Puolen kilometrin päässä Ketolasta makasi mies vatsallaan mustikanvarpujen seassa. Hänen edessään lepäsi Mauser M 66 -tarkkuuskivääri. Antero katsoi kiikaritähtäimen läpi Ketolan virka-asunnon ulko-ovea ja tunsu kämmenpohjiensa hikoavan.

Hiljainen metsikkö hänen ympärillään vietti loivasti 70-luvulla rakennettua tasakattoista edustustaloa kohti. Vapaa sektori kohteeseen oli kapea sammaloituneiden kivien ja männynrun-
kojen välistä. Talon takaa kantautui aaltojen kohinaa. Antero oli nostanut vahvat miinuslasinsa otsalle säädettyään Zeissin tähtäimen optiikan. Häntä pelotti enemmän kuin koskaan elä-
mässään.

Musta Volga kääntyi Vähäniityntieltä rakennuksen pihaan. Antero oli kuulevinaan soran rapinan renkaiden alta vaikka tiesi sen olevan mahdotonta kahden ja puolen sadan metrin päästä. Hänen pulssinsa kiihtyi. Ketolan synkkä, kookas hahmo nousi takapenkiltä. Antero haki Ketolan hiusristikkoon ja tiukensi otettaan kivääristä.

Nyt.

Ketola käveli ripeästi. Ripeämmin kuin Antero oli odotta-
nut. Hän epäröi. Ketola katosi tähtäimestä. Antero haki koh-
detta uudelleen näkyviin. Pihamaa vilisi tähtäimen voimak-
kaasti suurentavassa optiikassa. Antero laski hätäisesti silmäla-
sit otsalta nenälleen ja katsoi tähtäimen ohi. Hän ehti nähdä
Ketolan harppovan rakennuksen nurkan taakse nurmikkoon
kivettyä polkua pitkin.

Suuttumus ja turhautuminen karahduivat punan Ante-
ron kasvoille. Hän laski päänsä varvikkoon. Miksi hän epäröi
kriittisen sekunnin ajan? Miksi Ketola meni eri ovesta kuin
eilen? Heidän olisi pitänyt tarkkailla Ketolan rutiineja pidem-
pään, mutta siihen olisi sisältynyt riski. Hän vetäytyi varovasti
ryömien syvemmälle metsikköön. Ervasti ei pitäisi uutisesta.

Ruskettuneet, huolella hoidetut sormet työnsivät dollarinippuja matkalaukun välipohjaan hermostunein liikkein.

Ervastin otsalla kiilteli hikihelmiä. Kaksi viimeistä nippua mahtuivat hädin tuskin ahtaaseen koloon. Hän painoi välipohjan paikalleen ja suoristi selkänsä nahkasohvan yltä. Hän sipaisi otsalleen valahtaneita harmaantuneita hiuksiaan ja tuijotti jugendhuvilan suippokaari-ikkunan takana levittäytyvää Tukholman saaristomerta, jonka yllä leijui pilvisen varhaisaamun kosteus. Huolella trimmatun harmaan parran rajassa kaulalla näkyi punertavia, kohollaan olevia arpia. Kaikki hänen olemuksessaan vaikutti suoralta: nenä, otsa, katse, ryhti. Tavallisesti meren katsominen rauhoitti häntä ja asetti arkiset ongelmat oikeisiin mittasuhteisiin, mutta tänä aamuna kalvava jännitys ei hellittänyt hetkeksikään.

Ervasti harppoi persialaisen maton yli seinään upotetun avonaisen kassakaapin luokse ja sulki raskaan oven. Hän ei ollut erityisen pitkä, mutta hänen tikkusuora ryhtinsä loi olemukseen arvovaltaa ja itsevarmuutta. 46-ikävuotta näkyivät kasvojen uurteina ja ohentuneina hiuksina. Seinällä oli suomalaisten kansallisromanttikkojen tauluja vuosisadan vaihteesta. Puhelin soi kirsikkapuisella työpöydällä.

”Ervasti”, hän vastasi kiireisellä, matalalla äänellä aistien sävynsä kireyden.

”*God morgon, det här är Mattsson.* Onko sinulla kiire?”

”On. Mitä nyt?” Ervasti puhui huoliteltua ruotsia ilman vierasta korostusta.

”Björn soitti illalla Falckin tarjouksesta ja ehdotti tapamista.”

”Ensi viikolla.”

”Emme voi odottaa – ”

”Voimme. Nähdään perjantaina.”

Ervasti laski kuulokkeen ja nappasi matkalaukun sohvalta. Jättäytyttyään hallituksen puheenjohtajaksi kahdeksan vuotta sitten hän ei ollut osannut kuvitella, millainen noususuhdanne rakennuslalla olisi edessä 80-luvun puolivälissä ja millaisia haasteita se tarjoaisi konsernille – eikä sitä, ettei hänestä ollut kokopäiväiseksi golfaajaksi ja maailmanmatkaajaksi. Hän vihasi tyhjäätoimittajia ja eli askeettisesti varallisuuteensa nähden.

Hän harppoi makuuhuoneeseen ja nosteli kaapista vaatteita matkalaukkuun. Välipohja peittyi silkkipyjaman ja alusvaatteiden alle. Ervastian sormessa oli halpa valssattu rautasormus, jonka käyttäminen oli silkkaa itsensä kiusaamista; hän ei koskaan voinut katsoa sitä tuntematta tuskaa ja vihaa. Siitä huolimatta tai sen vuoksi se oli aina hänen sormessaan.

Hän heitti yleen kevyen tweedakin ja pujotti vaaleisiin puuvillahousuihinsa vyön. Hän veti syvään henkeä ja katsoi itseään peilistä. Pelko oli kivettynyt möykyksi hänen vatsaansa ja pingottanut juonteet suupieliin parran alle. Hän laskeutui keittiöön ja sekoitti itselleen tyrnimarjamehusta ja soijamaidosta paksun, happaman juoman. Hän oli antanut rouva Johanssonille vapaapäivän. Otettuaan salkkunsu työhuoneesta ja puolitakin naulakosta käsivarrelleen hän harppoi matkalaukku tiukassa otteessaan ulos vaivautumatta nostamaan eteisen lattialta odottanutta Dagens Nyheteriä ja Svenska Dagbladetia.

Mereltä puhaltava tuuli vinkui vaahteroiden paljaissa oksissa Ervastian kävellessä ruusupensaiden ja rhododendronei-

den ohi luonnonkivistä muurattua autotallia kohti. Oli toukokuun kolmas päivä, mutta tunnelma muistutti lokakuuta. Tallissa odotti iso, askeettinen Mercedes ja keulavinssillä varustettu Range Rover. Hän nousi harmaaseen Mercedekseen ja suuntasi lehtometsässä mutkittelevaa hiekkatietä pitkin Gustavsbergiin, jossa liittyi Tukholmaa kohti valuvaan liikenteen virtaan. Saariston rauha jäi taakse. Hänen vatsansa mellasti. Hän napsautti radion auki.

”...pimensi sähköverkon koko Trelleborgin alueella. Mihail Gorbatsšov aloittaa tänään ensimmäisen valtiovierailunsa Isoon-Britanniaan. Kolmipäiväisen vierailunsa aikana hän tapaa kuningashuoneen edustajia sekä pääministeri Margaret Thatcherin. Poliisi on pidättänyt pääministeri Olof Palmén murhasta syytettyä kolmekymmentäkaksivuotiaan miehen. Tutkimuksia johtavan Hans Holmérin mukaan.”

Ervasti vaipui ajatuksiinsa, jotka saivat sapenkarvaisen pelon kohoamaan hänen kurkkuunsa. Hän pysäköi autonsa Arlandan kentän pitkäaikaisparkkiin Volvojen ja Saabien joukkoon. Hän olisi voinut käyttää konserninsa Learjetia yhdellä puhelinsoitolla, mutta liikesuihku olisi herättänyt aivan liikaa huomiota Helsingissä. Hän jätti matkalaukun ruumaan kuljettettavaksi ja siirtyi portille kahdeksan, jossa Helsinkiin matkalla olevat matkustajat odottivat. Suurin osa heistä oli ruotsalaisia; pieni varovaisen näköinen suomalaisseurue istui tuppisuina vaaleansinisissä puvuissa NK:n muovikassit tiukoissa otteissaan. He näyttivät pelkäävän, että joku alkaisi jutella heidän kanssaan. Ervasti tunsu pulssinsa kiihtyvän. Matkustajien joukossa istui amerikkalaisen rinkkaturistin näköinen nuorukainen, joka näh-

tävästi oli päättänyt sisällyttää Euroopan-kiertueeseensa jotain eksoottista, jolla saattoi kotona kehua tuttavilleen.

Puolentoista tunnin kuluttua Finnairin puolityhjä Tupolev 146 laskeutui sateiselle Seutulan kentälle. Ervasti katsoi soikean ikkunan läpi laatikkomaista betonista rakennettua terminaalialueita. Kentällä oli Finnairin, Aeroflotin, Lufthansan ja Malevin koneita. Hän tunsi hien kastelevan kainalonsa ja kämmenpohjansa. Kone pysähtyi ja matkustajat valuivat oven vieressä seisovan tylyn, vaalean lentoemännän ohi portaisiin. Kosteaa tuulta tarttui hänen hiuksiinsa ja takinliepeisiinsä. Hän tiesi, että Valpo kuvasi rutiininomaisesti kaikki ulkomailta tulevat matkustajat mutta hän ei tiennyt missä vaiheessa se tapahtui.

Hän käveli hiljaisen joukon mukana terminaaliin. Heikosti valaistun hallin seinällä oli valtion konepaja-, paperi- ja puutarhayhtiöiden mainoksia. Passi- ja viisumitarkastus oli tavanomaisen hidas ja tarkka. Tiukkailmeinen naisvirkailija löi teatralisella antaumuksella leimoja viisumilomakkeisiin ja passiin. Ervasti sivelä kämmenselässään kiiltäviä arpia.

”Miksi käytte näin usein Suomessa?”

”Töiden takia. Se lukee papereissa.”

Suomen Demokraattinen Tasavalta keräsi kovaa länsivaluutaa kohtuuttomien viisumimaksujen lisäksi valuutan pakkovaihdollalla; jokainen ”kapitalistisesta ulkomaasta” saapuva vieras joutui vaihtamaan päivää kohti 100 markkaa. Vaihdetuun valuuttaan ja saatuaan matkalaukun hihnalta hän käveli näennäisen rauhallisesti tullitarkastusjonon päähän. Hän tunsi pulssinsa kiihtyvän sitä mukaa kun hänen vuoronsa lähestyi. Hän pelkäsi kasvojensa punoittavan ja kiinnittävän virkailijan huo-

mion. Hän tiesi, että tullimiesten takana seisoskelevat valvojat olivat Valpon väkeä.

Hän nosti tavaransa pöydälle ja ojensi paperinsa kivikavoiselle nuorelle virkailijalle. Nuorukainen avasi laukun ja penkoi vaatteita, jotka lepäsivät välipohjan päällä. Ervasti hengitti tasaisesti ja koitti hillitä silmiensä räpyttelyä. Taustalla oleva valvoja tutki hänen papereitaan.

"Herra Ervasti", valvoja sanoi paperit kädessään. "Millä asioilla tullette Helsinkiin?"

"Se lukee papereissa. Olen liikemies."

Ervasti oli päättänyt pysyä asiallisena, tottuneena, tietävänä Suomen-kävijänä, piittaamattomana tylyydestä.

"Käytte usein Suomessa."

"Onko se kielletty?"

Valvoja ojensi paperit sanomatta mitään. Tullimies oli sulkemassa laukkuja, mutta koputti vielä molempia kansia. Ervasti tunti sydämensä lyövän tyhjää. Virkailija napsautti lukon kiinni ja ojensi ilmeettömänä laukun takaisin. Ervasti käveli konemaisesti liukuovien läpi hiljaiseen aulaan. Hän jatkoi taksijonoon pilvisen taivaan alle ja veti helpottuneena syvään pakokaasun kyllästämää kosteaa kevätilmaa. Jono veti nopeasti Ladojen ja Škodien poimieksi asiakkaita kyytiin. Ervastin eteen pysähtyi kermanvärinen Samara. Keski-ikäinen lihava kuljettaja nousi laiskasti autosta avaamaan takakontin.

"Huomenta", Ervasti sanoi.

Kuljettaja yllättyi ja vastasi tervehdykseen lämpimällä äänellä. Hän oli nähtävästi luullut Ervastia ulkomaalaiseksi. Hän jopaa auttoi laukun asettamisessa tavaratilaan.

Ervasti asettui ahtaalle takapenkille. ”Hotelli Leniniin.”

Kuljettaja painoi mekaanisen taksamittarin nappia lähties-
sään ajamaan. Radiossa soi melankolinen suomalainen tango.

”Kevät on myöhässä”, Ervasti sanoi tyytyväisenä siitä, ettei
kuljettajaksi sattunut tullimiehen tapainen järjestelmän kas-
vatti, vaan rehdin tuntuinen suomalainen. Kenestäkään ei kui-
tenkaan voinut olla varma, ei varsinkaan kenttätakseista, joiden
joukkoon Valpo ujutti urkkijoitaan.

”Mitä Helsinkiin kuuluu?”

”Ei ihmeempää”, kuljettaja sanoi varovasti vaihtaessaan suu-
remman vaihteen.

Ervasti antoi keskustelun tyrehtyä. Tangon jälkeen radiosta
alkoi tulvia Alla Pugatšovaa. Kuljettaja vaihtoi asemaa; se oli
todennäköisesti tarkoitettu hienovaraiseksi merkiksi, mutta
Ervasti ei ottanut mitään riskiä vaan katsoi vaitonaisena tien-
varren voimalinjoja, kalliroleikkauksia ja betonilähiöitä. Tuusu-
lantien liikenne oli hiljaista. Kaikki oli siistiä, tyhjää ja toimivaa
– kuin teknokraatti-byrokraatin unelmassa.

Koko maa oli kuin jättimäinen sellukombinaatti, jonka
työntekijät elivät siitä kunniantunnosta ja ylpeydestä, että
Suomi oli itäblokin mallioppilas, jonka rinnalla vain DDR pys-
tyi kilpailemaan.

Radiosta soljui vaimeasti uutislähetys. ”*Suomen sosialistisen
yhtenäisyyspuolueen keskuskomitean pääsihteeri ja Suomen Demo-
kraattisen Tasavallan valtioneuvoston puheenjohtaja, toveri Sakari
Mattila–*”

Kuljettaja sulki radion. Ervastin kireät huulet sulivat aavis-
tuksenomaiseen hymyyn. Taksi-Samara lähestyi keskustaa

edellä ajavan Wartburgin pakokaasupilvessä. Koliseva raitiovaunu kääntyi heidän ohitseen punaisissa liikennevaloissa Heikinkadulla. Sorsa räpiköi lentoon tyynen, tiHKusateisen Töölönlahden pinnasta. Totiset, ilottoman näköiset ihmiset kävelivät jalkakäytävällä vähin tavaroin koristeltujen näyteikkunoiden ohitse. Toisin kuin Neuvostoliitossa, tavaraa oli tarjolla mutta hinnat olivat korkeat. Stalinin 50-luvun alussa lahjoittama kermakakkumallinen pilvenpiirtäjä seiso i apeassa säässä täsmälleen parlamenttitaloa vastapäätä. Samanlainen oli Varsovan keskustassa; sekä varsovalaiset että helsinkiläiset vihasivat hirviömäistä ”Stalinin torahammasta”, joka seiso i muistuttamassa kenen ylivallan alla kaupungissa elettiin.

He kääntyivät Bulevardille ja kuljettaja pysähtyi hotelli Leninin eteen. Ervasti makso i kyydin ja antoi runsaat juomarahat, jotka kuljettaja otti epäröiden vastaan. Kirjoittauduttuaan sisään Ervasti nousi kolmannen kerroksen huoneeseen ja vetäytyi saman tien matkalaukkuineen kylpyhuoneeseen. Valoja laittamatta hän avasi käsikopelolla laukun, tyhjensi vaatteet pesuaineelta haisevalle kaakelilattialle ja avasi välipohjan sauman. Hän mätti dollariniput nahkasalkkuun, irrotti veitsellä ylimääräisen välipohjan ja tunki sen ryppyiseen muovikassiin. Ainut hyvä puoli jonka Ervasti saattoi keksiä Helsingistä, Tukholmaan verrattuna oli se, ettei täällä tarvinnut kadulla kävellessään pelätä ryöstäjiä eikä suunsoittajia – ei vaikka kantoi salkussa viittäkymmentätuhatta dollaria.

Tunnin kuluttua Ervasti käveli hitaasti Yrjönkatua Vanhan kirkon puiston ohi Hotelli Tornia kohti. Hän olisi halunnut yöpyä Tornissa, mutta ei voinut sietää silmissään Moskovan

virkamiehiä, jotka asuivat siellä Helsingissä asioidessaan. Kevyt tihkusade valui synkänmustalta taivaalta. Autio puisto huokui sanoinkuvaamatonta surumielisyyttä. Vesi tippui tyhjiltä penkeiltä, tuulenpuuskat lennättivät edellissyksyn lehtiä, aamun liikenne kohisi Lönnrotinkadulla monotonisesti. Ervasti tunsii vilunväreitä kastuneen puolitakkinsa alla. Hän huomasi puristavansa salkun kahvaa kovemmin kuin olisi ollut tarpeen. Hän vilkuili varovasti ympärilleen ikään kuin joku olisi seurannut häntä. Helsingin tunnelma teki hänet joka kerran vainoharhaiseksi. Hän vilkaisi Omegaansa. Viittä vaille yksitoista.

Äkkiä hän havahtui nähdessään kaksi haalaripukuista työmiestä, jotka maalasivat kiireen vilkkaa puiston nurkassa seisovan pienen muuntoaseman seinää. Nurmikolle ajetun avolava-auton perässä oli sinivalkoinen poliisi-Lada ja kaksi siviilipukuista miestä. Ervasti jatkoi rauhallisesti kävelyään, mutta näki mitä maalareiden telojen alle jäi: seinään maalattu katkennut sirppi ja katkennut vasara.

Ervasti tunsii lämmön leviävän suoniinsa. Hänen katseensa osui Lönnrotinkadun reunassa vakuutusyhtiö Suomen vanhaan pääkonttoriin, joka seisoii kuin jyrkänä muistutuksena vapaasta taloudesta. Entä jos koittaisi aika, jolloin omistajiltaan sodan jälkeen vastikkeetta riistetty yhtiö palautettaisiin takaisin omistajilleen? Hän pysähtyi Kalevankadun kulmassa katsomaan näyteikkunaa, johon oli huolella asetettu Zenit-kameroita, itä-saksalaisia kiikareita ja tšekkiläinen mikroskooppi. Vaaleansininen taustakartonki oli haalistunut lähes valkoiseksi.

Tarkalleen yhdeltätoista Annankadulta kääntyi vaaleanvihreä, kolhuinen farmari-Lada, joka pysähtyi tyhjiin parkkiruui-

tuun maitokaupan eteen. Ervasti käveli askeleitaan kiiruhtaen kymmenen metrin matkan ja istui etupenkillä. Mustaan kulu-neeseen nahkatakkiin pukeutunut Antero tervehti ja painoi kaasua.

"Hän kiersi takaoven kautta."

Ervasti pujotti salkun jalkatilaan. "Miksi?"

Antero kohautti hartioitaan. "Yritämmekö uudelleen?"

"Emme. Ainakaan vähään aikaan", Ervasti sanoi.

Antero vilkaisi salkkua kääntyessään Tornin edestä uimahallin suuntaan. Hänellä oli rasvoittuneet tummat hiukset ja kapeat kasvot. Paksujen miinuslasien takana poltti älykäs katse. Markku oli joutunut tekemään pitkään töitä saadakseen Ervas-tin vakuuttumaan Anteron luotettavuudesta. Enää hän ei epäil-lyt Anteroa hetkeäkään; pikemminkin hän pelkäsi Anteron ole-van *liian* kiihkeä, *liian* ehdoton.

"Kaikki on valmiina", Antero sanoi kääntyessään Annanka-dulle Bulevardin suuntaan. Hän ajoi ympyrää.

He vilkaisivat toisiaan. Ervasti näki Anteron katseessa van-hanaikaisten silmälasien takana pelkoa, jota uhmakkuus ei pys-tynyt kätkemään. Katse oli kuin eturintamalle lähtevällä fanaat-tisella sotilaalla.

Antero pysähtyi kirkkopuiston portin viereen ja ojensi kätensä. Ervasti tarttui käteen ja puristi lujasti. Sen jälkeen Ervasti astui autosta ja lähti taakseen vilkaisematta kävelemään hotellia kohti. Hän tunsu vatsansa kiristyvän. Hän puri ham-paansa yhteen ja veti sierainten kautta syvään kosteaa ilmaa. Antero Määttä katsoi peilistä kuinka suoraryhtinen mies katosi kulman taakse taakseen vilkaisematta. Hän kumartui ottamaan

salkun jalkatilasta ja työnsi sen sydän hakaten takapenkillä olevien likaisten haalareiden alle. Sivuikkunan kampi oli köytetty rautalangalla kiinni ja istuinten saumat repsottivat. Hän kytki vaihteen ja teki u-käännöksen. Vastaan tuleva GAZ-kuorma-auto soitti äänimerkkiä. Antero painoi kaasua vihaisena itselleen. Nyt ei ollut oikea aika ajaa kolaria. Hän hiljensi ja suuntasi Heikinkadulle tönäisten hikistä nenänvarttaan liukuvat lasinsa syvemmälle. Nahkatakin hihat repsottivat napittamattomina.

Postitalon edessä hän pysähtyi liikennevaloihin. Paikan herättämät muistot kouraisivat joka kerran, kun hän liikkui alueella. Kahdeksantoista vuotta eivät olleet riittäneet himmentämään muistikuvia, jotka olivat syöpyneet hänen viisitoistavuotiaaseen mieleensä kuin poltinmerkki. Heikinkatu Vanhalta ylioppilastalolta parlamenttitalolle asti oli ollut mustanaan väkeä keväällä 1968. Hän oli ollut isonveljensä Kalevin ja tämän opiskelutovereiden mukana kaatamassa Otto-Ville Kuusisen viisitoistametrisen pronssipatsaan postitalon edestä katuun. He olivat hullaantuneet omasta rohkeudestaan, uljaudestaan, vapauden tunteesta, jollaista he eivät olleet tunteneet milloinkaan ennen. Sitten ensimmäiset tankit lipuivat Lasipalatsin sivustoilta varoittamatta suoraan väkijoukkoon. Ne olivat toista kuin sortokausien kasakat hevosineen. Kalevi ja viisi muuta opiskelijaa yrittivät muodostaa elävää ketjua lähimmän tankin eteen. Tuskin kukaan osasi kuvitella ettei tankki pysähtyisi. Kalevi ja kolme muuta jauhautuivat kalisevien telaketjujen alle Anteron silmien edessä. Illan pimetessä Heikinkadulla ja ympäristössä makasi yli 50 vainajaa. Kyynelkaasun katkera haju leijui Taka-Töölössä asti. Kaikki unelmat olivat hajonneet.

Antero kiihdytti jonossa eteenpäin valon vaihduttua vihreäksi. Hän ajoi suorinta reittiä Töölönlahden pohjoispuolelta Kallioon ja nouti kotoaan Viidenneltä linjalta Beretta 92 -pistoolinsa, jota ei uskaltanut pitää mukanaan keskustassa. Hän laskeutui mäen alas Sörnäisten rantaan ja jatkoi hiilikasojen ja konttien ohi Porvoontielle. Herttoniemen ja Puotinharjun harmaiden betonikolossien jäätyä taakse hän siirtyi kehätietä Viipurin moottoritiele. Tihkusateessa valuva liikenne oli hiljaista. Hän yritti hakea mukavan ajoasennon, mutta jännitys piti lihakset jäykkinä ja kainalot märkinä. Sade lakkasi Porvoon kohdalla, mutta taivas pysyi lyijynharmaan marmorisen pilvimassan peitossa.

Moottoritien loputtua Koskenkylässä Antero kääntyi pienelle sivutiele sankan kuusikon sekaan. Hän pysähtyi ja varmisti ettei ympärillä ollut ketään ennen kuin kömpi takapenkille. Hän avasi Ervastian salkun silmät viiruina. Sisällä oli siistejä dollarinippuja, jotka hän siirsi kangasreppuun. Hän laski epävakain sormin tuhannen dollarin niput vaikka tiesi että niitä oli viisikymmentä, jos Heikki Ervasti niin oli luvannut.

Piilotettuaan tyhjän salkun huolella metsään hän ajoi päätielle ja jatkoi matkaa. Helsingin ja Viipurin, maan kahden suurimman kaupungin, välimaasto oli teollistunutta ja tiheästi asuttua. Yksinäinen traktori pörräsi osuustoimintatilan peltoaukealla Elimäellä. Kausalan ydinvoimalan betoniset lauhdetornit seisoivat pilvisessä hämyssä kuin kaksi suunnatonta ylösalaisin käännettyä juomalasia. Kymijoen jälkeen tien molemmilla puolilla levittäytyivät sellokombinaatit, muuntoasemat ja teollisuuslaitokset.

Nenään tunkeutui pistävä haju. Havupuiden neulaset olivat ruskeat ja osa puista törrötti kuolleina rankoina. Tehtaille ei annettu varoja tehtaiden johdon ja paikallisten asukkaiden vaatimiin puhdistuslaitteisiin, koska valtio ansaitsi paremmin veloittamalla tehtailta sakkomaksuja ympäristön pilaamisesta. Kaikki tiesivät, että sakkomaksuilla olisi moneen kertaan pystytty rahoittamaan puhdistuslaitteet. Kuusankosken paperi- ja kemiantehtaiden liepeillä nousi harmaiden betonitalojen viidakko. Tummia ihmishahmoja pyöräili sorapintaisella kevyen liikenteen väylällä töistä kotiin tai kotoa töihin. Yötä päivää toiminnassa olevan lastentarhan pihalla leikki lapsikatras keltaisissa ulkoilupuvuissa.

Antero kääntyi keskustan ohitettuaan vanhaa omakoti- aluetta halkovalle soratielle. Savupiiput törröttivät haljenneina rikkiinäisistä katoista, laasti oli lohjennut seinistä ja ikkunan- puitteet lahonneet. Tie sukelsi sankkaan metsään. Vasemmalla mäntyjen välissä pilkahteli silloin tällöin korkea teräsverkkoaita, jossa oli säännöllisin välimatkoin kylttejä: SOTILASALUE – PÄÄSY KIELLETTY – NET VHODA. Anteron pulssi nousi pelon- ja raivonsekaisesta tunteesta, joka tuntui kumpua- van jostain syvältä mielen kärkeistä. Aita jatkui kilometrikau- palla. Suurin osa neuvostoarmeijan tukikohdista sijaitsi länsira- jan tuntumassa, mutta sisämaahan oli sijoitettu suunnattomia varikkoalueita. Niitä ympäröivät pohjavesialueet olivat saastu- neet käyttökelvottomiksi kymmeniä vuosia jatkuneiden öljy- päästöjen takia, mutta suomalaiset eivät voineet asialle mitään – eivätkä suomalaiset puoluevirkailijat edes halunneet ottaa tuki- kohtien aiheuttamia ongelmia esille venäläisten kanssa.

SUOMEN TRILLERIKUNINKAAN ESIKOISTEOS

Kun Tali ja Ihantala kesäkuussa 1944 murtuivat, puna-armeija miehitti Suomen. Vuonna 1986 Suomen Demokraattinen Tasavalta on itäblokin mallioppilas, jonka rinnalla vain DDR pystyy kilpailemaan. Valpo pitää hajanaisen opposition raudanlujassa kontrollissa. Suomeen sijoitetuissa neuvostotukikohdissa on 90 000 puna-armeijan sotilasta.

Liekanaru Moskovaan näyttää pysyvältä – kunnes yksi mies päättää muuttaa historian kulun. Kreml saa uhkaavan viestin, jossa vaaditaan neuvostojoukkojen välitöntä vetämistä Suomesta. Nöyrytetyn suurvallan turvallisuuskoneisto jyrähtää täysille kierroksille.

Naulitsevan tarinan taustalla hengittävä vaihtoehtoinen historia on tyrmäävän todentuntuinen. Elävä henkilökuvaus, tarkat yksityiskohdat ja äärimmilleen viety toiminta nivoutuvat Ilkka Remeksen trillerissä henkeäsalpaavaksi kokonaisuudeksi.

”Jännittävydessä harva romaani päihittää Pääkallokehrääjän...
karmaisevan aidon tuntuinen.” TURUN SANOMAT

”Olen nähnyt tähän ikään mennessä pari sataa kansainvälistä
trilleriä, joiden juonenkuljetukset eivät yllä lähellekään
Remeksen kiihkoa.” IMAGE

9 789510 534885

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-53488-5